

MAATSCHAPPELIJKE OPVANG EN BESCHERMD WONEN IN DE REGIO OOST-VELUWE

ONZE AGENDA VOOR 2016-2020

Sommige mensen hebben zo weinig grip op hun dagelijks leven, dat ze niet zelfstandig kunnen wonen. Dit komt omdat ze ernstige psychische, sociale of maatschappelijke problemen hebben.

Sommigen zijn behandeld in een verslavingskliniek of een psychiatrisch ziekenhuis en proberen hun leven weer op de rit te krijgen.

Anderen hebben hulp nodig omdat ze dakloos zijn. Weer andere mensen hebben een ernstige vorm van autisme.

Voor hulp kunnen deze mensen eerst een beroep doen op hun eigen familie, vrienden en buren. Lukt dat niet, dan kunnen ze terecht in de Maatschappelijke Opvang of Beschermd Wonen.

Inspreken

Voor cliënten die gebruik maken van de Maatschappelijke Opvang of Beschermd Wonen en hun omgeving gaat er veel veranderen. De gemeente moet belangrijke keuzes maken. Daarom heeft het college van burgemeester en wethouders de "Transformatie-agenda Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen 2016-2020" geschreven. In de Transformatie-agenda staat welke keuzes het college aan de gemeenteraad adviseert. De tekst die u nu leest is een samenvatting van de Transformatie-agenda. Uiteindelijk beslist de gemeenteraad over de keuzes die het college voorstelt. Maar het college van burgemeester en

wethouders en de gemeenteraad vinden uw mening belangrijk. Dat heet inspraak. Inspreken kan door een brief of e-mail te sturen naar uw eigen gemeente. U kunt ook bellen met de beleidsmedewerker Wmo van uw gemeente. Geef duidelijk aan dat het gaat om een inspraakreactie op de "Transformatie-agenda Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen 2016-2020". Inspreken kan tot en met 23 december 2016.

De Maatschappelijke Opvang zorgt voor dag- en nachtopvang voor dak- en thuislozen en voor zwerfjongeren. Andere activiteiten zijn de hulpverlening door het OGGZ-team en hulpverlening aan mensen die geen stabiele woonplek hebben. Maar ook de voorlichting over verslaving op scholen hoort bij dit beleidsterrein.

Het Beschermd Wonen biedt mensen een "gecontroleerde" woonomgeving. Veiligheid en bescherming van de mensen zelf en die van anderen, zijn heel belangrijk. Net als stabiliteit en rust in de omgeving. Beschermd Wonen moet ervoor zorgen dat mensen herstellen, dat ze zich weer zelf kunnen redden.

In de agenda voor 2016 - 2020 zijn deze twee beleidsterreinen samengevoegd. We doen dat omdat er veel overlap is in cliënten en in dienstverlening. Voor zowel de Maatschappelijke Opvang als het Beschermd Wonen hebben we de komende jaren een duidelijke opdracht. De focus ligt op: herstel in de eigen omgeving, het stimuleren van de zelfredzaamheid en de participatie en het zo lang mogelijk zelfstandig wonen.

Van beschermd wonen naar beschermd thuiswonen

Tot nu toe woonden cliënten in de Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen meestal beschermd in een instelling. Volgens de commissie Dannenberg kan dat anders. Zij zijn voorstander van 'inclusief wonen'. Dat betekent dat we stabiele woonplekken in de wijken maken. Kwetsbare mensen kunnen zo beschermd thuiswonen.

We spreken de bewoners daarbij wel maximaal aan op wat ze (nog) zelf kunnen. Ze doen gewoon mee in de samenleving aan dagbesteding, vrijwilligerswerk of betaald werk. Ook halen ze zelf boodschappen en koken alleen of samen met huisgenoten. Hulpverleners komen bij de mensen thuis om daar de benodigde begeleiding te bieden. Al die dingen samen zorgen voor de broodnodige structuur.

Begeleiders kunnen samen met familie, vrienden of burens een oogje in het zeil houden. En als het nodig is kunnen de bewoners extra begeleiding of behandeling krijgen. Problemen kunnen op die manier vroeg worden gesignaleerd en we kunnen preventief hulp bieden. Op deze manier kunnen alle bewoners snel en preventief hulp in hun eigen woning ontvangen. Dat kan veel leed, zorgen en zelfs woonoverlast voorkomen.

Aanpak regio Oost-Veluwe

De regio Oost-Veluwe is het eens met de commissie Dannenberg. We willen ervoor zorgen dat mensen zolang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. Soms is het nodig dat ze tijdelijk in een instelling van Maatschappelijke Opvang of Beschermd Wonen verblijven. Ook dan helpen we ze om weer zo snel mogelijk zelfstandig te gaan wonen. We moeten nog wel het een en ander regelen om dat voor elkaar te krijgen. Ook moeten we afspraken maken met bijvoorbeeld zorgverzekeraars, zorgaanbieders en woningcorporaties. Daarom hebben de gemeenten een Transformatie-agenda gemaakt.

Transformatie betekent veranderen. In de agenda bespreken we vijf thema's die ervoor zorgen dat we kunnen veranderen. Over die agenda mogen cliënten, bewoners, hun begeleiders, zorgaanbieders en bijvoorbeeld de Wmo-raad meepraten. Als dat gebeurd is, stellen de gemeenten de agenda vast en maken ze per jaar een werkplan.

Thema 1 Zorginfrastructuur in de wijk

Omdat we meer mensen in de wijk willen laten wonen, groeit de vraag naar ambulante ondersteuning en medische zorg. Dat zijn begeleiders en hulpverleners die bij de mensen thuis komen. Ook zijn er meer voorzieningen nodig in de wijk. Verder is het heel belangrijk dat alle zorgverleners in de wijk goed samenwerken. Hieronder leest u welke maatregelen we daarvoor gaan treffen.

Meer ambulante ondersteuning

Van 2017 tot 2019 gaan we eerst zorgen voor meer ambulante ondersteuning van goede kwaliteit en we zorgen ervoor dat deze toegankelijk is. Daardoor kunnen hulpverleners meer mensen helpen. Bovendien houden ze meer tijd over om problemen eerder te zien en er vast over te praten. Ook hoeven gemeenten minder geld uit te geven voor lange dure opvang in een instelling. Dat komt doordat mensen snel weer zelfstandig gaan wonen. Ook worden 'wonen en zorg' uit elkaar gehaald. Het geld dat we besparen, kunnen we gebruiken voor meer ambulante ondersteuning, onder andere door de sociale wijkteams.

Voor de ondersteuning komen wij bij u thuis.

Wijkgerichte GGZ

Vanaf 2020 willen we graag een wijkgerichte GGZ. Iedereen in de wijk werkt daarbij samen: GGZ-professionals, de mensen met een psychische aandoening zelf, hun sociale netwerken (familie, vrienden, burens en mantelzorgers), sociale wijkteams, huisartsen, gemeenten, enzovoort. Zo werken we aan sociale inclusie. Mensen met (ernstige) psychische aandoeningen wonen gewoon in de wijk, tussen alle andere mensen. Ze worden in elk geval niet buitengesloten. Dat is nogal een uitdaging en daar moeten we dus met elkaar hard voor werken.

Problemen voorkomen

Gemeenten willen preventieve activiteiten stimuleren en er zo nodig voor betalen. Je voorkomt er immers problemen mee. Hiermee gaan de sociale wijkteams aan de slag.

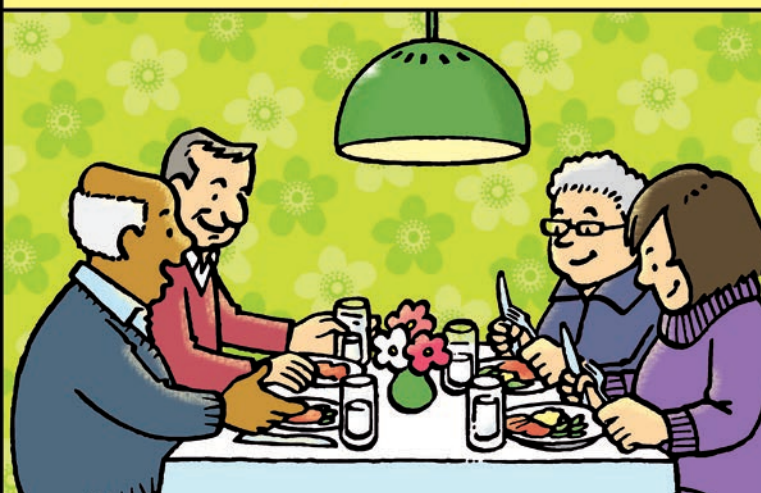
Huisuitzetting voorkomen

Alle gemeenten nemen maatregelen om huisuitzettingen te voorkomen. We proberen daarvoor een convenant af te sluiten met de betrokken woningcorporaties in de hele regio.

Zorgen voor terugvalvoorzieningen

De gemeenten zorgen voor voldoende terugvalvoorzieningen voor mensen die (weer) zelfstandig wonen en die een terugval krijgen. Een onderdeel daarvan is de aanwezigheid van 24 uur / 7 dagen per week beschikbare telefonische ondersteuning.

Gezellig samen in de wijk

Thema 2 Welkom in de wijk

Een sociaal netwerk en een omgeving waarin mensen zich welkom voelen, zijn heel belangrijk voor het persoonlijke en maatschappelijke herstel van GGZ-cliënten. Landelijke initiatieven zoals 'Samen Sterk Zonder Stigma' leveren daar een bijdrage aan. Bij zulke projecten is er zowel aandacht voor de cliënten die in de wijk gaan wonen, als voor mantelzorgers, naasten en wijkbewoners.

Anti-stigma campagne

De gemeenten geven daarom een bureau de opdracht om een regionale anti-stigma campagne te bedenken. Deze campagne moet natuurlijk passen bij de lokale situaties van de gemeenten in de regio Oost-Veluwe. Een concreet plan van aanpak (met begroting) leggen we op een later tijdstip voor aan de colleges.

Cliënt bepaalt zelf

De gemeenten vinden dat iemand met een psychische aandoening zelf moet bepalen of de wijk wel of niet ingelicht wordt over zijn problematiek. Deze informatie kan helpen om vooroordelen bij wijkbewoners weg te nemen en meer begrip te creëren. Ook kun je zo wijkbewoners motiveren om informele hulp en ondersteuning te bieden.

Eigen sociaal netwerk

Gemeenten gaan GGZ-cliënten helpen om een eigen sociaal netwerk op te bouwen. Ze regelen voldoende ontmoetingsmogelijkheden en bieden kennis over de GGZ-problematiek voor de sociale omgeving. Hiermee voorkomen we isolement en eenzaamheid van GGZ-cliënten die zelfstandig gaan wonen.

Thema 3 Wonen

Vanzelfsprekend moet je voldoende passende en betaalbare woningen hebben als je wilt dat mensen beschermd thuiswonen. De woningen moeten verspreid zijn over de hele regio en er moeten verschillende woonvormen mogelijk zijn. We moeten ook aandacht hebben voor allerlei tussenvormen zoals Scheiden van wonen en zorg, Housing First en Skaeve Huse.

Onderzoeken en afspraken maken

Elke gemeente zoekt uit waar behoefte aan is en waar te weinig geschikte woningen zijn. Met elkaar maken we afspraken over welke gemeente zorgt voor hoeveel woningen. We houden elkaar aan deze afspraak. Ook maken we afspraken met lokale woningcorporaties, met huurdersbelangenorganisaties en met particuliere verhuurders om voldoende passende en betaalbare huurwoningen te realiseren. Zo kunnen we samen de uitstroom/doorstroom uit de Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen bevorderen.

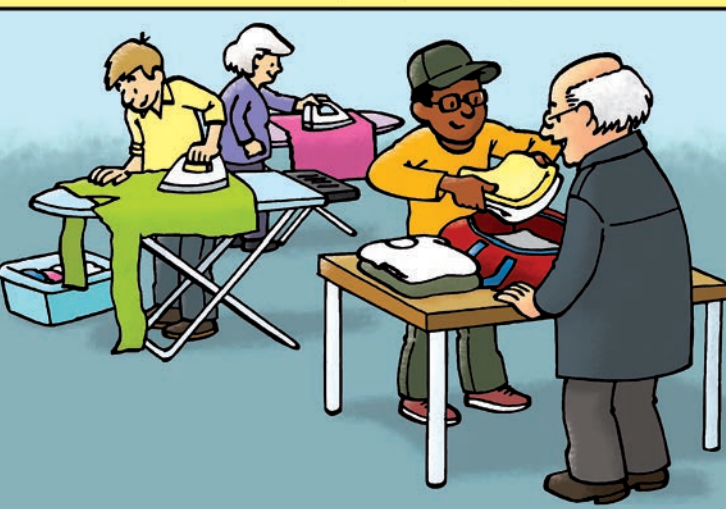
Opstapregeling

De gemeente Apeldoorn heeft een samenwerkingsovereenkomst met de woningcorporaties en de zorgaanbieders: de Opstapregeling. Deze regeling zorgt ervoor dat mensen die uit een instelling komen en (weer) zelfstandig gaan wonen, een woning aangeboden krijgen. We proberen om vóór 1 januari 2018 tot zo'n regeling te komen met alle regionaal opererende woningcorporaties.

Geschikte woonvormen

Vóór 1 januari 2018 weten we welke woonvormen effectief zijn en hoe we ze kunnen realiseren. Daarvoor kunnen we lokale of regionale pilots uitvoeren. Voorbeelden van zulke pilots zijn Housing First en Skaeve Huse. De eerste is voor dak- en thuislozen die niet naar de Maatschappelijke Opvang gaan, maar eerst een huis krijgen en daar samen met de hulpverleners een ondersteuningsplan maken. Skaeve Huse zijn huizen op een rustige plek waar mensen met enige begeleiding kunnen wonen. Het gaat hierbij om mensen die het moeilijk vinden om in een wijk te wonen.

Arbeidsmatige dagbesteding

Thema 4 Werk en dagbesteding

Daarnaast is het van groot belang dat cliënten meedoen, dat ze participeren. Dat kan met betaald werk of met vrijwilligerswerk, met (arbeidsmatige) dagbesteding en via talentplekken en ontmoetingsactiviteiten. Bij de concrete invulling daarvan vormen de individuele wensen en keuzen van de cliënten zelf een belangrijk uitgangspunt.

Gelijke kansen

We gaan in gesprek met werkgevers zodat ze meer waardering en respect krijgen voor mensen met psychiatrische en psychosociale problemen. We hopen dat cliënten zo gelijke kansen krijgen tijdens een sollicitatieprocedure. De gemeenten Apeldoorn, Deventer, Zutphen en Harderwijk hebben hiervoor de 'Proeftuin re-integratie van mensen met een psychische aandoening' gestart. Andere regionale gemeenten kunnen aansluiten bij deze pilot.

Voldoende voorzieningen

Lokaal moeten we zorgen voor voldoende alternatieve mogelijkheden zodat mensen kunnen participeren. Denk daarbij aan samen naar een ontmoetingscentrum gaan, vrijwilligerswerk doen, talentplekken invullen en (arbeidsmatige) dagbesteding uitvoeren.

Wensen cliënt startpunt

De wensen en interesses van de cliënt vormen het startpunt bij de keuze van de (arbeidsmatige) dagbesteding. Tijdens het keukentafelgesprek bepalen we samen wat mogelijk is binnen de praktische en financiële situatie van de cliënt zelf én van de gemeente.

Thema 5 Financiële situatie van cliënten

We krijgen landelijk signalen dat de financiële situatie van veel GGZ-cliënten uiterst kwetsbaar is. Dat blijkt ook uit regionaal onderzoek bij een kleine groep GGZ-cliënten. Het is dus belangrijk dat we inkomensondersteunende voorzieningen meer toegankelijk maken. Dit is een wezenlijk onderdeel van de begeleiding. De gemeenten in Oost-Veluwe nemen de aanbevelingen uit het onderzoek mee als aandachtspunt in hun beleid.

Ondersteuning bij financiën

Centrumgemeente Apeldoorn start een pilot met ondersteuners die een sociaal juridische opleiding hebben. Zij kunnen aanvullende ondersteuning geven aan mensen die intramuraal wonen (in een instelling) en die doorstromen naar zelfstandig wonen in onze regio. Ze werken nauw samen met de lokale Kredietbank of de Stadsbank. De resultaten van deze pilot worden regionaal gedeeld. Ook de ervaringen van de regiogemeenten die financiële ondersteuning geven aan cliënten delen we met elkaar.

Regionale samenwerking

Een belangrijke randvoorwaarde is dat de gemeenten in de regio samenwerken. Sinds 1 januari 2015 zijn alle gemeenten wettelijk verantwoordelijk voor de Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen. Een beperkt aantal centrumgemeenten is echter verantwoordelijk voor de uitvoering.

Landelijk is in juni 2016 afgesproken dat vanaf 1 januari 2020 alle gemeenten verantwoordelijk worden voor deze uitvoering. De gemeenten moeten onderling heldere afspraken maken over hoe ze dat gaan doen en op welke wijze de rollen, taken en verantwoordelijkheden worden gedeeld. Hiervoor worden aan het gemeentebestuur keuzes voorgelegd.

De Transformatie-agenda is een dynamisch document dat zich blijft door ontwikkelen. Per jaar stellen we een concreet jaarwerkplan op. Hierin staan alle doelen en streefcijfers.

